

การศึกษาศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก

The study of the potential and competency of vocational business Incubator
: A case study of Phitsanulok vocational college

พรวิวิท กีก้อง¹

Pornwiwa Kukkong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำหนดความสำคัญและศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้บริหาร 4 คน บุคลากรศูนย์บ่มเพาะ 4 คน และนักศึกษา 20 คน รวม 28 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยได้แก่ การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้บริหาร การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างบุคลากรศูนย์บ่มเพาะ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพควบคู่กับการเรียน ส่งเสริมการสร้างรายได้ระหว่างเรียน รวมถึงบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและสนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน เกิดศักยภาพการพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการมีความรู้ที่ทันสมัย และใช้ประโยชน์จากการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคภายนอก ทำให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สร้างความมั่นใจ แรงจูงใจ และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบธุรกิจ

คำสำคัญ: ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา, การกำหนดความสำคัญ, ศักยภาพ

Abstract

The purpose of this research was to examine the prioritization, potential, and competency of vocational business Incubator of Phitsanulok vocational college. The sample group consisted of 28 participants, including 4 administrators, 4 incubation center personnel, and

¹ครู แผนกวิชาสามัญสัมพันธ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก

¹Teacher, General Education Department, Phitsanulok Vocational College, e-mail ; wiwa_vocational@hotmail.com

20 students, selected through purposive sampling. Research instruments included semi-structured interviews with administrators, structured interviews with incubation center personnel, and focus group discussions form with students. Data were analyzed using content analysis. The findings revealed that the operations of the vocational business Incubator of Phitsanulok vocational college were guided by clear objectives, focusing on developing vocational skills alongside academics, and promoting income generation while studies and involving faculty in defining guidelines and supporting activities that align with students' interests. This foster the potential for student development to become well-rounded entrepreneurs with up-to-date knowledge, and leveraging collaborative networks with external partners. This provides students with opportunities to learn from real experiences, building confidence, motivation, and a positive attitude towards business.

Keywords: vocational business Incubator, Prioritization, Potential

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาและการฝึกวิชาชีพและผลิตทรัพยากรแรงงานทุกสาขาวิชา ตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงการประกอบอาชีพอิสระ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580 (ยุทธศาสตร์ที่ 2 ความสามารถในการแข่งขัน) เพื่อวางรากฐานสำคัญทางเศรษฐกิจ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายและพัฒนากิจการอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษายาอาชีวศึกษา มีองค์ความรู้ที่สามารถสู่ภาคแรงงาน หรือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจตนเองได้ ในรูปแบบของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ที่เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งในทุกสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนอาชีวศึกษา ประชาชนทั่วไปได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567) มีศักยภาพและความพร้อม ในการเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาธุรกิจ เพิ่มความสามารถในสาขาอาชีพ สร้างทัศนคติที่ดีที่ในการเป็นเจ้าของธุรกิจ (จิรศักดิ์ จันกัน, ฉลอง ชาตบุรุษะชีวิน, และสริพร เขาวนชัย, 2567)

การสร้างอาชีพใหม่สำหรับแรงงานที่ก้าวสู่การทำงาน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาที่ยากจะคาดเดา ส่งผลกระทบให้วัยเรียนที่เตรียมพร้อมจะเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการเตรียมเป็นผู้ประกอบการต้องรับมือ ปรับตัว ปรับกลยุทธ์ พัฒนาทักษะวิชาชีพควบคู่ทักษะใหม่ ในอาชีพที่แตกต่างจากเดิม เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการตลาด สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

ผ่านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ และการใช้เทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (ธีระชัย ชาววงศ์, 2567) การศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะการปฏิบัติอาชีพ ที่ต่อยอดจากสิ่งที่เรียนโดยตรงกับสาขา เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี การทำอาหาร การโรงแรม การตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น การนำประสบการณ์จากการเรียนควบคู่กับสังเกตการเปลี่ยนแปลงรอบตัว จะทำให้เกิดแนวคิดใหม่ วิธีแก้ไขปัญหา ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า (จุลณี เทียนไทย และ กุลกนิษฐ์ สุธรรมชัย, 2565) สร้างความได้เปรียบในการดำเนินงาน และสร้างโอกาสที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2556 ภายใต้โครงการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีประสบการณ์ทางธุรกิจ ต่อยอดไปเป็นผู้ประกอบการ โดยน่านโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ที่ว่าด้วย “เรียนดี มีความสุข” เมื่อมีความสุขจะส่งผลให้การเรียนดีขึ้น เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน จัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ยึดหลักการมีรายได้ระหว่างเรียน ร่วมกับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะอาชีพ เพื่อลดภาระของผู้เรียนและผู้ปกครอง ส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ ผ่านกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการสนับสนุน ตลอดจนการดูแลติดตาม จนส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการ (ชลิตา ธนินกุลภรณ์ และ ภูมิพัฒน์ มิ่งมาลัยรักษ์, 2561) อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ตลาดแรงงานที่มีการแข่งขันสูง ปัญหาการหางานทำยากหรือได้งานไม่ตรงสาขา สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อเพิ่มโอกาสในการมีงานทำและความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดความสำคัญของศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา และพัฒนานักศึกษา ผ่านแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ควรมีการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลด้านศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

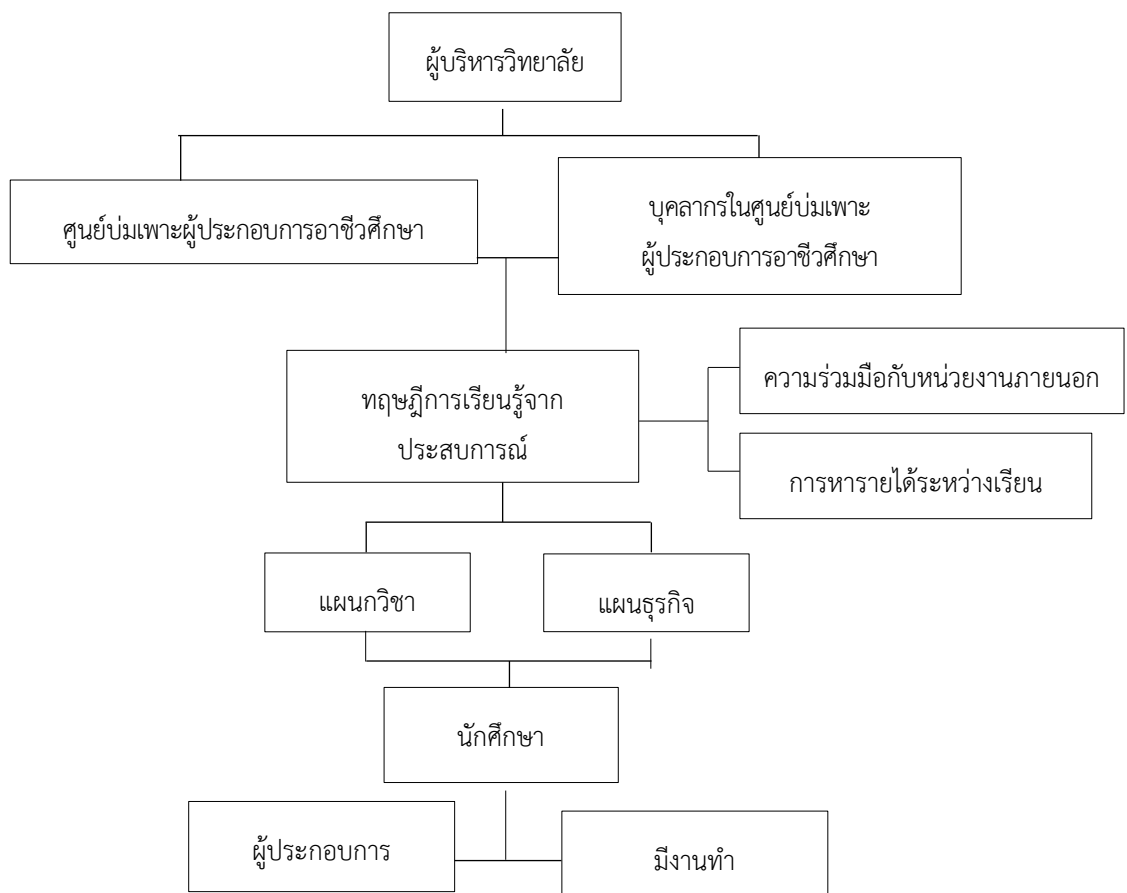
1. เพื่อศึกษาการกำหนดความสำคัญของการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก

สมมติฐานของการวิจัย

1. การกำหนดความสำคัญของการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ส่งผลต่อการดำเนินงาน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะอาชีพ
2. ศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะอาชีพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการกำหนดความสำคัญของศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ศึกษาจากทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ Experiential Learning Theory (ELT) ของเดวิด โคลบ (Kolb, 2015) มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก จำนวน 5 คน บุคลากรศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาพิษณุโลก จำนวน 20 คน และนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลกที่เป็นสมาชิกในศูนย์บ่มเพาะฯ จำนวน 168 คน

กลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก จำนวน 4 คน บุคลากรศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาพิษณุโลก จำนวน 4 คน นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลกที่เป็นสมาชิกในศูนย์บ่มเพาะฯ 20 คน รวมทั้งหมด 28 คน คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง

เกณฑ์การคัดเข้า

1. เป็นผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก บุคลากรศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาพิษณุโลก นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ที่มีประสบการณ์การวางแผนหรือทำงานในศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาพิษณุโลก
2. สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์การคัดออก

1. ไม่สามารถเข้าร่วมการให้ข้อมูลครบตามกระบวนการเก็บข้อมูลวิจัยได้
2. สมัครใจยุติ หรือขอถอนตัวการเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยผ่านความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ราย ด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถามให้ได้ข้อมูลครบตามวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC=0.85) ใช้เวลาสัมภาษณ์ ประมาณ 30 นาที มีจำนวน 7 คำถาม ได้แก่
1.เป้าหมายสำคัญในการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ 2.ส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน
3.ปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ 4.ความเสี่ยงสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานอาจไม่ถึงเป้าหมาย 6.มุมมองด้านของศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะฯ
7. ความต้องการให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยเหลือการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ
2. แบบสัมภาษณ์บุคลากรศูนย์บ่มเพาะวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผ่านความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ราย ด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถามให้ได้ข้อมูลครบตามวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC=0.75) มีจำนวน 7 คำถาม ใช้เวลาสัมภาษณ์ ประมาณ 30 นาที ดังนี้ 1.เป้าหมายสำคัญที่ผู้บริหารมอบเป็นแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ 2.ส่วนร่วมในการ

กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ 3. สิ่งสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินงาน 4. ความเสี่ยงสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานอาจไม่ถึงเป้าหมาย 5. การดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ ในขณะนี้ 6. ศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะฯ 7. ความต้องการให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยเหลือการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถามเพื่อการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ (IOC=0.85) และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นข้อคำถาม จำนวน 3 ท่าน ใช้เวลาสนทนากลุ่ม ประมาณ 30 นาที แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 10 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม 6 ประเด็น ได้แก่ 1. นโยบายในการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะฯ กับการตอบโจทย์ความต้องการ 2. แนวทางในการส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียน 3. ทางเลือกและสาขาวิชาที่ส่งเสริมในการหารายได้ระหว่างเรียนและการเป็นผู้ประกอบการ 4. เป้าหมายและแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต 5. ความเสี่ยงสำคัญที่ทำให้นักศึกษาอาจไม่บรรลุเป้าหมายที่คาดหวังไว้จากการเป็นสมาชิกของศูนย์บ่มเพาะฯ 6. ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากศูนย์บ่มเพาะฯ

การรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานกับผู้บริหาร บุคลากร และนักศึกษากลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลการวิจัย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งแจ้งสิทธิในการให้ข้อมูลวิจัย หรือยุติการเข้าร่วมวิจัย โดยไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานหรือต่อผลการเรียน ตามมาทั้งสิ้น และนัดหมายการเก็บข้อมูลวิจัย

2. สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก จำนวน 4 คน บุคลากรศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาพิษณุโลก จำนวน 4 คน นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก 20 คน รวมทั้งหมด 28 คน เกี่ยวกับศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ไม่เกิน 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์การกำหนดความสำคัญของศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบถ้อยคำจากการสัมภาษณ์ตามที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวไว้โดยตรงแบบคำต่อคำ และไม่ตีความหรือเพิ่มเติมความหมายใดๆ รวมถึงวิเคราะห์แยกรายด้านและภาพรวม ไปพร้อมกัน

ผลการวิจัย

1. การกำหนดความสำคัญของการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการและเป้าหมายในการสร้างศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลกของผู้บริหาร คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการ ต้องการให้นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียนผ่านการฝึกทักษะวิชาชีพ โดยจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในการฝึกอาชีพ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ส่งเสริมการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ผ่านครูที่เป็นผู้เสริมสร้างประสบการณ์ ต่อยอดทักษะวิชาชีพของนักศึกษาสู่การมีงานทำที่แน่นอน และการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภายนอก ทั้งหน่วยงานรัฐ ภาคธุรกิจ หรือองค์กรท้องถิ่น ที่มีความรู้เฉพาะทาง ช่วยฝึกอบรม การวางแผนธุรกิจ การตลาด การบริหารจัดการทางการเงิน ที่ช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะและส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สามารถประกอบกิจการควบคู่ไปกับการเรียน และผลักดันให้นักศึกษาที่เข้ามาเรียนมีใบรับรองการปฏิบัติงาน License ที่สูงขึ้น

2. ศักยภาพการดำเนินงานบุคลากรในศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก พบว่า บุคลากรมีการดำเนินงานส่งเสริมให้นักศึกษาปฏิบัติงานจริง ทำให้นักศึกษาเข้าเป็นสมาชิกอย่างสมัครใจ จัดกิจกรรมให้นักศึกษาเลือกสิ่งที่ต้องการพัฒนา ทั้งด้านอาหาร การตัดเย็บเสื้อผ้า หรือผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ รวมถึงสินค้าและบริการที่มีเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม สร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน ในตลาดแรงงาน ซึ่งทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรทางกายภาพของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการ สามารถพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาอย่างครอบคลุม การให้ความรู้ด้านการบริหารทางการเงิน เพื่อสอดรับการเปลี่ยนแปลงของกระแสนิยมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา จนได้รับความไว้วางใจให้การบริการภาคส่วนต่างๆ ทำให้นักศึกษาหลายคนสามารถต่อยอดความรู้ไปสู่การมีอาชีพเสริม มีรายได้ระหว่างเรียน และบางรายยังสามารถพัฒนาเป็นธุรกิจส่วนตัวขนาดย่อมได้ตั้งแต่ขณะยังศึกษาอยู่

3. การสนทนากลุ่มนักศึกษา พบว่า นโยบายและการให้ความสำคัญของผู้บริหารต่อโจทย์ความต้องการ ผ่านการบูรณาการการเรียนรู้ ทำให้ได้มีโอกาสฝึกการวางแผนและปฏิบัติจริงในการทำธุรกิจ มีแนวทางช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาหารายได้ระหว่างเรียนหลายรูปแบบ ซึ่งบางคนสามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียนจากงานที่หลากหลาย ซึ่งศูนย์จะเป็นผู้ประสานงาน กับสถานประกอบการ หรือเครือข่ายผู้ประกอบการจริง ทั้งงานคหกรรมศาสตร์ งานฝีมือ งานบริการ ฯลฯ มีการสนับสนุนให้พัฒนาสินค้าใหม่ ช่วยทำให้นักศึกษามีเป้าหมายในเรื่องของการประกอบอาชีพในอนาคตที่ชัดเจนขึ้น การต่อยอดธุรกิจโดยการให้คำปรึกษา และการติดตามผลจากอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด รวมถึงการวางแผนและรับมือกับปัจจัยแทรกซ้อน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้ แสดงให้เห็นถึงการกำหนดความสำคัญของศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการ อาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ซึ่งการอภิปรายผลจะเน้นการวิเคราะห์ผลและเปรียบเทียบผลการศึกษากับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การกำหนดความสำคัญของการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก มีการมุ่งเน้นการสร้างศักยภาพของนักศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการ ผ่านการพัฒนาทักษะวิชาชีพควบคู่กับการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2565) ที่ระบุว่าศูนย์บ่มเพาะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างโอกาสทางอาชีพและรายได้แก่นักเรียน นักศึกษา และสอดคล้องกับนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาเชิงสมรรถนะ (Competency-Based Education) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะผู้ประกอบการ นอกจากนี้ การจัดหาทรัพยากรและการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก ถือเป็นการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้แบบบูรณาการที่สนับสนุนให้นักศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (ดัชนีฯ จะวรรณะ, 2565) บุคลากรและการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าการบ่มเพาะผู้ประกอบการในสถานศึกษาควรมีกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Rupavijetra et al., 2022) และสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ตามหลักการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) อีกทั้ง การฝึกอบรมด้านการตลาดและการเงินช่วยให้นักศึกษามีโอกาสต่อยอดสู่อาชีพเสริมและธุรกิจขนาดย่อมตั้งแต่ยังศึกษาอยู่ การฝึกประสบการณ์จริงด้านธุรกิจสามารถสร้างทักษะผู้ประกอบการและความมั่นใจในการทำธุรกิจได้ (Ahmad & Buchanan, 2015) ซึ่งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาพิษณุโลกมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งด้านโครงสร้าง บุคลากร และกระบวนการเรียนรู้ ที่สนับสนุนการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ สามารถยกระดับทักษะและโอกาสทางเศรษฐกิจแก่นักศึกษา

2. การพัฒนาศักยภาพและความสามารถของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน โดยผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการและการสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติจริง ตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและทักษะในโลกอาชีพมากขึ้น (บุศรา นิยมเวช, 2567) การดำเนินงานด้านบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐานของศูนย์ฯ สะท้อนถึงความพร้อมในการสนับสนุนผู้เรียนให้สร้างผลงานเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเกียรติศักดิ์ ชัยยานะ (2567) ที่พบว่า การบูรณาการทักษะวิชาชีพกับบริบทท้องถิ่นช่วยสร้างอัตลักษณ์และเพิ่มโอกาสทางการตลาด นอกจากนี้ ผลการสนทนากลุ่มยังยืนยันว่า นโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารทำให้นักศึกษาเห็นแนวทางในการสร้างรายได้จริงและต่อยอดธุรกิจในอนาคต การสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือกับสถานประกอบการช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้จริง (ทวิวัฒน์ รื่นรวย, 2565) นักศึกษาหลายรายสามารถพัฒนาทักษะไปสู่การประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดย่อมได้ตั้งแต่ยังศึกษาอยู่ แสดงถึงประสิทธิภาพของศูนย์ฯ ในการเป็นกลไกเชื่อมโยงการศึกษาและการประกอบอาชีพจริง การจัดการศึกษาเชิงบ่มเพาะสามารถยกระดับขีดความสามารถและสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาผู้เรียน (Yang et al., 2024) การมีรายได้ระหว่างเรียนไม่เพียงช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย แต่ยังสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษามีเป้าหมายอาชีพที่ชัดเจนและมั่นคงมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำผลการวิจัยที่พบว่า การกำหนดความสำคัญของการหารายได้ระหว่างเรียน ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการ โดยเน้นการจัดหาทรัพยากร บุคลากร และเครือข่ายความร่วมมือจากภาคีภายนอกอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการศึกษา
2. ผลการวิจัยที่พบว่า การบูรณาการการเรียนรู้กับสถานประกอบการ สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตร โดยเน้นทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของตลาด เพื่อให้นักศึกษามีทักษะอาชีพที่ทันสมัย พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานจริง
3. ควรนำผลการวิจัยที่พบว่า การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภายนอก ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมหรือโครงการร่วมกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพิ่มโอกาสในการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาศักยภาพของศูนย์บ่มเพาะในมิติอื่น ๆ เช่น การติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา หลังสำเร็จการศึกษา หรือการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการในระยะยาว เพื่อให้เห็นผลเชิงยั่งยืนของการดำเนินงาน
2. ควรเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะในสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อหาปัจจัยความสำเร็จ และแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ ชัยยานะ. (2567). การใช้หลักสูตรบนฐานเศรษฐกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะหลักทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 และระดับนานาชาติครั้งที่ 1 เรื่อง การขับเคลื่อนนวัตกรรมทางพุทธศาสตร์ล้านนาสู่สากล ด้วยยุทธศาสตร์ soft power, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา, จังหวัดเชียงใหม่.
<https://www.firstojs.com/index.php/MBU/article/view/1206/874>
- จิรศักดิ์ จันทัน, ฉลอง ชาตบุรุษชิน, และ สติพร เชาวนชัย. (2567). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 12(2), Article 2.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/269881>
- จุลณี เทียนไทย และ กุลกนิษฐ์ สุธรรมชัย. (2565). การพัฒนาศักยภาพและเอกลักษณ์แรงงานอาชีวศึกษาไทยใน 3 อุตสาหกรรมหลัก: การวิเคราะห์ผ่านแผนที่เส้นทางการก้าวเข้าสู่แรงงานอาชีวศึกษาไทย ภายใต้แนวคิดความปกติใหม่. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
https://www.khonchai4-0.net/system/resource/file/kpfgo_content_attach_file_356_1.pdf?date=2022-06-08%2010:28:51.1
- ชลิตา ธนินกุลภรณ์ และ ภูมิพัฒน์ มิ่งมาลัยรักษ์. (2561). ปัจจัยสำเร็จของหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 13(1): 129-153. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmscrur/article/view/128082>
- ดัชนี จะวรรณ. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมทักษะวิชาชีพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 9(3): 292-304.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/view/257950/173748>
- ทวีวัฒน์ รื่นรวย. (2565). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพผู้เรียนตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ วิทยาลัยการอาชีพบรรพตพิสัย. วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3, 6(11): 122-136.
https://so01.tci-thaijo.org/index.php/TVETJournal_IVEN3/article/view/256893
- ธีระชัย ชาววงศ์. (2567). การบริหารหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษาสู่ความยั่งยืน. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง)
<https://mfuir.mfu.ac.th/jspui/handle/123456789/1059>

- บุศรา นิยมเวช. (2567). การเรียนรู้แบบผสมผสาน: ทฤษฎี แนวปฏิบัติ และประสิทธิผล. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 4(3): 43-60.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/article/view/277283/183389>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580). สืบค้น 9 สิงหาคม 2567 จาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17061918.pdf>. (9 สิงหาคม 2567)
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2565). *รายงานประจำปี 2565*. กรุงเทพฯ: สอศ.
<https://bme.vec.go.th/Portals/30/DOWNLOAD/bme2/reportvec/65/reportvec65.pdf?ver=2566-08-29-131551-267>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). นโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 สืบค้น 9 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.vec.go.th/Portals/0/%202567.pdf> (9 สิงหาคม 2567)
- Ahmad, S. Z., & Buchanan, F. R. (2015). Entrepreneurship education in Malaysian universities. *Tertiary Education and Management*, 21(4):1-18
https://www.researchgate.net/publication/283849809_Entrepreneurship_education_in_Malaysian_universities
- Kolb, D. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development (2nd ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Rupavijetra, P., Nilsook, P., Jitsupa, J., & Hanwong, U. (2022). Career skills and entrepreneurship for students: Project-based learning in vocational education in Thailand. *Journal of Education and Learning*, 11(6), 48-61.
https://www.researchgate.net/publication/363223877_Career_Skills_and_Entrepreneurship_for_Students_by_Collaborative_Project-Based_Learning_Management_Model
- Yang, W., Chinedu, C C., Chen, W., Saleem, A., Ogunniran, M O., Estrella, D R., & Barahona, B V. (2024) . Building Capacity for Sustainability Education: An Analysis of Vocational Teachers’ Knowledge, Readiness, and Self-Efficacy. *Sustainability*, 16(3535), 2-19.